Leeswijzer

Leeswijzer

De inhoudelijke eisen waaraan de begroting dient te voldoen zijn vastgelegd in het Besluit begroting en Verantwoording (BBV). Artikel 7 van het BBV schrijft voor dat de begroting ten minste bestaat uit de beleidsbegroting en de financiële begroting. De beleidsbegroting die bestaat uit het programmaplan en de paragrafen is opgenomen in hoofdstuk 1. De Samenvatting vormt samen met Hoofdstuk 2 de financiële begroting.

De lasten en de baten worden tenzij anders vermeld zonder + of – teken opgenomen in de tabellen. Een last is immers per definitie negatief en een baat positief. Saldi zijn voorzien van een – teken als het een negatief saldo betreft.

Hoofdstuk 1

In **Hoofdstuk 1** komen het programmaplan van deze begroting en de voorgeschreven paragrafen aan de orde. De **programmaplannen** (1.1) vormen beleidsinhoudelijk het hart van de begroting. We volgen in deze begroting de thema- en verplichte taakveldindeling van het BBV. Welke producten van baten en lasten onder welk taakveld vallen is gedetailleerd omschreven in het Besluit Begroten en Verantwoording (BBV). Afwijken binnen de taakvelden is niet toegestaan. Op taakveldniveau kunnen dus de directe baten en directe (kapitaal) lasten van gemeenten met elkaar worden vergeleken. Wij volgen tevens de groepering van de verschillende taakvelden per thema zoals ook aangedragen door het BBV. Dat doen we om de vergelijkbaarheid en aansluiting tussen de achtereenvolgende begrotingen in deze raadsperiode te borgen. Conform de Financiële Verordening kan, bij de start van een nieuwe raadsperiode, het College aan de Raad een andere groepering van taakvelden voorstellen en die groepering vervolgens opnieuw gedurende de volgende raadsperiode vasthouden. Elk van de programma's binnen Hoofdstuk 1 volgt dezelfde opzet en bevat dezelfde sub paragrafen. Onderstaand een korte toelichting bij elk van deze sub paragrafen in de volgorde zoals ook in elk van de programmaplannen is opgenomen.

De programmaplannen starten telkens met een overzicht van de taakvelden die binnen de gemeente Gulpen-Wittem zijn opgenomen onder het betreffende programma.

<u>Programmasamenvatting</u>

De programmasamenvatting beschrijft waar het programma over gaat. Daarnaast zijn de voor gemeente Gulpen-Wittem belangrijke beleidsmatige onderwerpen en thema's binnen het betreffende programma opgenomen. Afhankelijk van het programma zal de programmasamenvatting beknopt of juist uitgebreider van opzet zijn.

<u>Beleidskader</u>

Het beleidskader bevat de voor het betreffende programma en haar taakvelden relevante beleidsdocumenten. In principe is dit beperkt tot het gemeentelijke (Gulpen-Wittem) of regionale (Heuvelland, Zuid-Limburg) beleidskader. Landelijke wet- of regelgeving is niet opgenomen tenzij zeer relevant. Waar mogelijk is bij de beleidsdocumenten door middel van jaartallen aangegeven op welke periode het betrekking heeft. Hierdoor is er een indicatie over de actualiteit van het vastgestelde beleidskader.

Wat willen we bereiken (1e W-vraag)?

Onder deze sub paragraaf worden de doelstellingen binnen elk van de programma's puntsgewijs geformuleerd. Uitgangspunt is dat bij de start van een nieuwe raadsperiode de doelen worden geformuleerd aan de hand van het vastgestelde Coalitieakkoord. Vervolgens wordt er middels activiteiten, prestaties en budgetten invulling gegeven aan het nastreven van de geformuleerde doelstellingen.

Wat gaan we daarvoor doen (2e W-vraag)?

De activiteiten die we gaan doen vormen de prestaties die het College toezegt te gaan realiseren in het komende begrotingsjaar. Over de voortgang van deze activiteiten wordt tussentijds in de bestuursrapportage en het jaarverslag aan de Raad verantwoording afgelegd. Bij de formulering van de activiteiten is het telkens de balans zoeken tussen hoofdlijn versus detailniveau. De concreetheid waarmee dit lukt varieert per activiteit en per programma. In de activiteiten zijn ook 'politiek' minder aandacht vragende werkzaamheden opgenomen. Die werkzaamheden zijn echter niet minder belangrijk. In de bestuursrapportage en het jaarverslag zullen we de voortgang rapporteren van de activiteiten.

Wat mag het kosten (3e W-vraag)?

In de 3e W-vraag krijgt de raad inzicht in de baten en lasten per programma. Vanwege BBV technische regels staat het overgrote deel van de baat in de vorm van o.a. de algemene uitkering en de algemene belasting op programma 0. Dat maakt de informatiewaarde van de 3e W-vraag per programma naar onze mening geringer.

De indirecte lasten per programma zijn ondergebracht in het taakveld 'Overhead' dat onderdeel uit maakt van het programma 0 Bestuur en ondersteuning. In paragraaf 2.2. 'Overzicht baten en lasten per taakveld' wordt de verdeling van de baten en lasten per taakveld weergegeven.

In de vorm van een tabel worden de baten, lasten en het resultaat per programma weergegeven. De kolom '2025' betreft de resultaten van de Rekening 2025, '2026' betreft de actuele begroting 2026 tot en met de bestuursrapportage 2026 die de raad in september 2026 heeft vastgesteld, '2027' bevat de begroting 2027 en de jaren 2028 t/m 2030 laten de meerjarenraming voor elk van de programma's zien.

Om de Raad inzicht te bieden in de financiële impact van het reeds bestaande beleid en nieuwe beleidskeuzes is de tabel opgesplitst in 2 delen. Onder het bestaande beleid zijn autonome ontwikkelingen, doorontwikkelingen, raads- en collegebesluiten en de begrotingswijzigingen t/m de bestuursrapportage 2026 opgenomen. Het nieuwe beleid bevat de financiële impact van nieuwe beleidskeuzes die het college voornemens is uit te gaan voeren.

Zowel voor het bestaande beleid als voor het nieuwe beleid zijn de lasten nader uitgesplitst in personele lasten, materiële lasten en kapitaallasten. De personele lasten betreffen de salarislasten van de eigen medewerkers en personele inhuur. De materiële lasten bestaan o.a. werkbudgetten, (subsidie)bijdragen en overige exploitatiekosten. Kapitaallasten betreffen de rente en afschrijving van de investeringen die in het betreffende programma zijn opgenomen. Onder de tabel is een (beknopte) specificatie opgenomen van de baten en lasten binnen het programma.

Aangezien de focus en het uitgangspunt de begroting 2027 betreft, is deze kolom van een aparte kleur voorzien en is de specificatie van baten en lasten ook op het begrotingsjaar 2027 toegespitst.

Aandachtspunten 2027

Tot slot is binnen de programmaplannen een overzicht opgenomen met de beleidsmatige aandachtspunten voor het begrotingsjaar. Hier betreft het voornamelijk bestaand beleid, verordeningen, maar ook relevante ontwikkelingen die invloed hebben op het uit te voeren beleid in het begrotingsjaar 2027. Dit overzicht is niet limitatief, geeft het College en de Raad een inzicht in relevante aandachtspunten binnen de programma's voor het komende jaar.

Het 2e deel van **Hoofdstuk 1** bevat de voorgeschreven **paragrafen** (1.2). In de paragrafen nemen we de informatie op die niet past binnen het programmaplan omdat de activiteiten binnen deze paragraaf dwars door de programma's heen lopen, ondersteunend zijn aan de programma-activiteiten dan wel betrekking hebben op een specifiek onderwerp waarover we de raad separaat moeten of willen informeren. Het betreft de verplichte paragrafen lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen, grondbeleid en de openbaarheidsparagraaf (WOO).

Hoofdstuk 2

In **Hoofdstuk 2** nemen we vooral de verplicht gestelde informatie op die de toezichthouder nodig heeft om onze begroting te kunnen toetsen op o.a. realiteit en structureel evenwicht. Dit is dus een financieel technisch hoofdstuk.

Het meerjarig overzicht van baten en lasten is opgenomen. Dit overzicht geeft inzicht in de baten en lasten per programma en het primaire begrotingssaldo. Hierna volgt het overzicht van baten en lasten per taakveld voor het begrotingsjaar 2027. Dit geeft een nadere specificatie van de baten en lasten binnen elk van de programma's.

De staat van incidentele baten en lasten en bijbehorende toelichting geven inzicht in welk deel van de baten en lasten incidenteel is en voorzien van een korte toelichting.

Het meerjarenoverzicht en de stortingen en onttrekkingen aan de reserves worden weergegeven. Hetzelfde inzicht wordt gegeven maar dan voor de voorzieningen. De investeringsplanning voor de jaren 2027 tot en met 2030 wordt geschetst. De geprognosticeerde balans voor de begroting 2027 en meerjarenraming 2028 - 2030 wordt opgenomen.

Tot slot worden per programma de BBV Beleidsindicatoren weergegeven voor Gulpen-Wittem. De indicatoren betreffen de door de BBV voorgeschreven indicatoren die voor alle gemeentes van toepassing zijn.

Samenvatting

De **Samenvatting** geeft inzicht in de financiële exploitatie 2027 inbegrepen de meerjarenraming 2028 - 2030. De cijfers zijn daarbij opgebouwd vanaf de voorgaande primitieve begroting 2026. De Samenvatting geeft de raad inzicht in het formele en structurele meerjarige evenwicht van baten en lasten.

Bijlages

Aan het einde van het boekwerk zijn enkele bijlages ingevoegd. Bijlage 1 geeft de samenstelling van het College van B&W weer met de verschillende aandachtsgebieden die elk van de collegeleden heeft. Bijlage 2 bevat de afkortingenlijst van de in dit boekwerk gebruikte afkortingen en hun betekenis. Tot slot bevat bijlage 3 een uitgebreidere weergave van de incidentele en structurele baten en lasten voor elk van de programma's in de verschillende (begrotings)jaren.